

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 2/2021-62

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného [REDAKOVANÉ], advokátom, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17Co/309/2018-245 z 29. novembra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17Co/309/2018-245 z 29. novembra 2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17Co/309/2018-245 z 29. novembra 2018 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Banskej Bystrici **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **645,96 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové východiská

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 2/2021-31 z 27. januára 2021 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17Co/309/2018-245 z 29. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Sťažovateľ sa žalobou podanou 30. januára 2015 domáhal voči žalovanej zaplatenia 15 400 eur s prísl. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) platobným rozkazom č. k. 9C/32/2015-12 z 5. marca 2015 uložil žalovanej do 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatiť žalobcovi 15 400 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne z dlžnej sumy od 16. januára 2015 do zaplatenia a uhradiť trovy konania v sume 924 eur alebo v rovnakej lehote podať odpor na súde prvej inštancie.

3. Žalovaná následne podala odpor proti platobnému rozkazu s tvrdením, že nárok žalobcu je neopodstatnený a žiada návrh zamietnuť. Okresný súd odpor žalovanej proti platobnému rozkazu odmietol uznesením č. k. 9C/32/2015-21 zo 14. mája 2015, ktoré bolo potvrdené uznesením krajského súdu č. k. 16Co/661/2015 z 29. júla 2015.

4. Pretože žalobca disponoval právoplatným a vykonateľným exekučným titulom, uplatnil si 13. októbra 2015 priznaný nárok v rámci exekučného konania.

5. Žalovaná súčasne podala proti uzneseniu krajského súdu č. k. 16Co/661/2015 z 29. júla 2015 dovolanie. Napriek podanému dovolaniu však okresný súd ako súd exekučný zamietol návrh žalovanej ako povinnej na odklad exekúcie. Žalovaná uhradila 30. novembra 2015 vymáhaný nárok v sume 19 158,71 eur.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 2Cdo/201/2016 z 26. septembra 2017 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie zo 14. mája 2015 aj uznesenie krajského súdu z 29. júla 2015, ktorými bol odmietnutý odpor proti platobnému rozkazu s odôvodnením, že odpor podaný žalovanou demonštruje jej nesúhlas s uložením povinnosti zaplatiť žalobcovi peňažné plnenie a nemožno tento odpor považovať za odpor bez odôvodnenia vo veci samej. Po vrátení veci bola vec na okresnom súde zapísaná pod novú sp. zn. 9C/49/2017.

7. Žalovaná súčasne podala žalobu o zaplatenie sumy 19 158,71 eur z titulu bezdôvodného obohatenia, v danom konaní sťažovateľ vystupuje ako žalovaný a je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 24C/5/2018. Okresný súd vydal 17. apríla 2018 uznesenie č. k. 24C/5/2018-31, ktorým toto konanie prerušil do právoplatného skončenia konania sp. zn. 9C/49/2017.

8. Vo veci sp. zn. 9C/49/2017 sa 7. augusta 2018 uskutočnilo pojednávanie. Ďalšie pojednávanie vo veci bolo nariadené na 4. október 2018, sťažovateľ však žalobu vzal 27. septembra 2018 v celom rozsahu späť.

9. Uznesením č. k. 9C/49/2017-215 zo 4. októbra 2018 okresný súd konanie vo výroku I zastavil a vo výroku II určil, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania.

10. Krajský súd napadnutým uznesením vo výroku I zmenil uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal, a to tak, že sťažovateľ je povinný zaplatiť žalovanej náhradu trov prvoinštančného a dovolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky náhrady trov konania. Vo výroku II zaviazal sťažovateľa na náhradu trov

odvolacieho konania žalovanej v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov odvolacieho konania.

11. Uznesením okresného súdu č. k. 9C/49/2017-263 z 11. júla 2019 bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť žalovanej trovy konania vo výške 5 902,63 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľa

12. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentoval takto:

«Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávny charakter hlavne tam, kde postup súdu vybočuje z pravidiel upravujúcich toto konanie v dôsledku svojvôle alebo závažného pochybenia súdu, napr. z dôvodu nedostatočného oboznámenia sa s právnym a skutkovým stavom a následne sa tento nedostatok negatívne premietol do výsledku rozhodovania o náhrade trov konania...

V predmetnej veci došlo zo strany Krajského súdu práve k takejto svojvôli, keď súd žiadnym spôsobom nezohľadnil špecifickú situáciu pri rozhodnutí Okresného súdu o trovách konania.

Nie je zrejmé, z akého dôvodu by sa mal pri rozhodnutí o trovách konania pri zastavení konania z dôvodu úhrady nároku zaoberať hmotnoprávnou stránkou nároku a skutočnosťou, či bola žaloba podaná dôvodne.

Názor Krajského súdu, že žalovaná v konaní účinne bránila svoje práva, vzhľadom na celkový priebeh súdneho konania považujeme za absurdný a protikladný jeho predchádzajúcim názorom, keď sám Krajský súd zamietol odvolanie voči uzneseniu o odmietnutí odporu a až Najvyšší súd SR rozhodol o tom, že podaný odpor bez dostatočného odôvodnenia je potrebné považovať za riadne podanie odporu...

Krajský súd teda žalobcovi namietal, že tento mal napriek rozhodnutiu Okresného a Krajského súdu, ktorý odmietli odpor žalovanej „počkať“ s iniciáciou exekučného konania, ku ktorému mal právoplatný a vykonateľný exekučný titul do rozhodnutia dovolacieho súdu. Dovolací súd pritom vykonateľnosť exekučného titulu neodložil, teda nie je zrejmé, podľa čoho by mal žalobca posudzovať, či dovolanie, ktoré podala žalovaná bude úspešné alebo nie.

Pritom sama žalovaná v priebehu exekučného konania podala návrh na odklad exekúcie z totožného dôvodu, ktorý Okresný súd zamietol, teda súd opätovne vyčíta žalobcovi postup, ktorý prináleží len samotnému súdu, ktorý vzhľadom na podané dovolanie mohol odložiť exekúciu, čo nevykonal.

Žalobca sa v právnom štáte musí spoliehať len na činnosť súdnych orgánov a súdneho exekútora a ich rozhodovacie právomoci v medziach zákona, preto nemožno akceptovať názny Krajského súdu o zavinení žalobcu, keď tento len rešpektoval súdne rozhodnutia.

Rovnako tvrdenie Krajského súdu o formálnosti rozhodnutia Okresného súdu, považujeme za rozporné so skutkovým a právnym stavom veci, keď práve Krajský súd svoje rozhodnutie založil na formálnom posudzovaní ust. § 255 a nasl. Civilného sporového poriadku a absolútne sa nevysporiadal so skutočným vzťahom účastníkov konania k priebehu konania a ich zavineniu na vzniknutých trovách konania...

Považujeme za absurdné, aby bol žalobca, ktorý bol v spore v celom rozsahu úspešný, keď žalovaná čiastka mu bola uhradená (či už dobrovoľne alebo nedobrovoľne) bol v konečnom dôsledku zaviazaný na náhradu trov konania, napriek tomu, že ich nijakým spôsobom nezavinil.

Krajský súd ďalej nijakým spôsobom nezohľadnil skutočnosť, že prevažná časť trov konania nemala žiadny súvis s procesným postupom žalobcu, ktorý nezavinil, že v konaní bol odpor odmietnutý a konanie dospelo až do dovolacieho konania. Je preto hrubo nespravodlivé, aby pre pochybenie súdov mal žalobca znášať súdny poplatok za podanie odporu alebo za podanie dovolania.

Je zrejmé, že dôvody hodné osobitného zreteľa v predmetnom konaní dané boli, keď Platobný rozkaz č. k. 9C/32/2015-12 zo dňa 05.03.2015, ktorým bolo v celom rozsahu vyhovené žalobcovi, bol z procesných dôvodov zrušený Uznesením Najvyššieho súdu SR 2Cdo/201/2016 zo dňa 29.09.2017 bez akéhokoľvek zavinenia žalobcu...

Z priebehu celého konania nemožno vyvodíť, že by konanie bolo zastavené len pre správanie žalobcu, ale práve naopak, práve žalovaná uhradila žalovaný nárok v celom rozsahu a tým zavinila zastavenie konania. Nie je zrejmé, z čoho vyvodil Krajský súd, že v konaní bola úspešná práve žalovaná, keď táto nárok uhradila a následne sa tohto nároku domáha v samostatnom konaní 24C/5/2018.

... neexistuje žiadny dôvod, pre ktorý by mal súd priznať trovy konania žalovanej, keď táto zavinila zastavenie konania úhradou žalovaného nároku, čo žalobcu viedlo k späťvzatiu žaloby. Zákon nijakým spôsobom nevymedzuje v akej lehote po úhrade nároku je žalobca povinný žalobu vziať späť, avšak splnenie nároku žalovanou zakladá dôvod pre právo žalobcu náhradu trov konania.

Vzhľadom na vyššie uvedené špecifické okolnosti prípadu máme za to, že sa jednalo o prípad podľa ustanovenia § 257 CSP, prípadne § 255 ods. 2 CSP keď ani jedna zo strán nebola v konaní úspešná, žalovaná napriek úspechu v dovolacom konaní splnila žalovaný nárok (bez ohľadu na to, či dobrovoľne a nedobrovoľne) a sama následne iniciovala konanie, v ktorom sa bude rozhodovať o nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Vzhľadom na zánik pohľadávky uplatnenej v tomto konaní a súvisiace prebiehajúce konanie 24C/5/2018 bola z dôvodu hospodárnosti konania žaloba vzatá späť.

Práve z dôvodu špecifických okolností prípadu a práve konaniu žalovanej, ktorá najskôr nedôsledným bránením práva zavinila, že vec dospela do štádia exekučného konania, kde nárok uhradila a následne mimoriadnym opravným prostriedkom vec súdu vrátila do základného konania, máme za to, žalobca by nemal znášať trovy konania, a to nie len z dôvodu, že v danom prípade nemožno spoľahlivo určiť ktorá strana mala vo veci úspech a ktorá zastavenie konania zavinila v zmysle § 256 CSP, ale aj z vyššie uvedených dôvodov v zmysle § 257 CSP.

Krajský súd sa pritom opomenul zaoberať skutočnosťou, že súčasne na Okresnom súde... sp.zn. 24C/5/2018 prebieha konanie, v ktorom bude súd skúmať právny dôvod vzniku pohľadávky, a ktoré bolo taktiež dôvodom, pre ktorý v tomto konaní trovy priznané prvoinštančným súdom neboli ani jednému z účastníkov.

V neposlednom rade uvádzame, že sťažovateľovi bolo dňa 17.07.2019 doručené Uznesenie o výške trov konania..., ktorým súd žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanej trovy konania vo výške 5.902,63 Eur, do rúk právneho zástupcu žalovaného... Dávame preto súdu do pozornosti, že pochybením súdov nižšieho stupňa a následnou obranou žalovanej tejto vznikli s prihliadnutím

na výšku súdnych poplatkov trovy konania vo výške presahujúcej tretinu pohľadávky žalobcu. Považujeme za hlboko nespravodlivé, aby mal žalobca ako strana, ktorá svoj nárok úspešne vymohla následne uhradiť trovy protistrane vo výške takmer 6 000 €.»

13. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že napadnutým uznesením krajský súd porušil jeho základné práva uvedené v bode 1, aby napadnuté uznesenie zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

14. Krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že konanie vedené pred okresným pod sp. zn. 9C/49/2017 neskončilo meritórnym rozhodnutím, ale procesným rozhodnutím súdu o zastavení konania pre späťvzatie žaloby v celom rozsahu žalobcom, a to bez toho, aby sa žalovaná mohla k späťvzatiu žaloby a návrhu žalobcu na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania podľa § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) vyjadriť. Nemožno sa podľa neho stotožniť s námietkou sťažovateľa spočívajúcou v tom, že by sa krajský súd v napadnutom uznesení zaoberal hmotnoprávnou stránkou nároku a skutočnosťou, či bola žaloba podaná dôvodne, ak krajský súd v napadnutom uznesení netvrdil, že by ktorákoľvek zo strán sporu bola v tomto konaní úspešná. O povinnosti žalobcu zaplatiť žalovanej náhradu trov konania bolo rozhodnuté krajským súdom podľa § 256 ods. 1 CSP, a to po posúdení dôvodu späťvzatia žaloby žalobcom z procesnoprávneho hľadiska. Z obsahu konania vedeného pod sp. zn. 9C/49/2017 nevyplýva, že by dôvodom späťvzatia žaloby žalobcom bolo dobrovoľné splnenie povinnosti uplatňovanej v súdnom konaní žalovanou. Bolo to práve rozhodnutie žalobcu nepokračovať v súdnom spore vedenom pod sp. zn. 9C/49/2017 podľa zmenenej žaloby (pripustenej uznesením okresného súdu na pojednávaní 7. augusta 2018), ktorou sa domáhal určenia, že pohľadávka (uplatňovaná v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 9C/32/2015) zanikla splnením. Uvedený záver potvrdzuje podľa súdu podanie sťažovateľa označené ako „*Späťvzatie žaloby*“ z 27. septembra 2018, v ktorom uviedol, že vzhľadom na zánik pohľadávky uplatnenej v tomto konaní v exekúcii je toho názoru, že záväzkový vzťah medzi ním a žalovanou bude potrebné riešiť aj v súvisiacom konaní vedenom pod sp. zn. 24C/5/2018, ktorého predmetom je totožný právny vzťah, pričom súd aj v uvedenom konaní bude povinný riešiť ako predbežnú otázku existenciu hmotnoprávneho záväzku žalobcu voči žalovanej. Sťažovateľ v tomto podaní poukázal aj na hospodárnosť konania, pričom aj v tomto smere ide o jeho odôvodnenie späťvzatia žaloby.

15. Krajský súd sa nestotožnil ani s tvrdením sťažovateľa, že bol v spore v celom rozsahu úspešný v dôsledku toho, že žalovaná čiastka mu bola uhradená. V napadnutom uznesení skúmal, či sa žalovaná správala spôsobom, ako požadoval žalobca v žalobe, a dospel k názoru, že žalovaná neuznala dobrovoľne povinnosť splniť žalobcovi žalovanú pohľadávku ani nesúhlasila s nárokom uplatneným zmenenou žalobou, nesprávala sa teda podľa toho, ako žalobca v žalobe požadoval. Súd zdôraznil, že plnenie zo strany žalovanej v rámci exekučného konania bolo poskytnuté,

ako tvrdila žalovaná, len z dôvodu hrozby exekučného konania a navýšenia pohľadávky o trovy exekučného konania. Včas podaným odporom došlo zo zákona k zrušeniu platobného rozkazu, preto už v čase rozhodnutia krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17Co/309/2018 nesvedčil žalobcovi žiaden titul na plnenie zo strany žalovanej. Krajský súd poukázal na napadnuté uznesenie, v ktorom výslovne konštatoval, že ak sa žalobca (sťažovateľ) rozhodol nepokračovať v konaní po rozhodnutí najvyššieho súdu až do meritórneho rozhodnutia okresného súdu o jeho žalobe, potom procesne zaviniť, že konanie bolo zastavené a podľa ustanovenia § 256 CSP mu vznikla povinnosť zaplatiť protistrane náhradu trov konania.

16. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa týkajúcu sa nesprávnosti napadnutého uznesenia, keď podľa krajského súdu mal počkať s iniciáciou exekučného konania do rozhodnutia dovolacieho súdu, krajský súd k tomu uviedol, že odôvodnenie jeho rozhodnutia je potrebné vnímať v kontexte celého odôvodnenia, v ktorom krajský súd nevyčítal sťažovateľovi, akým spôsobom konal pri vymožení svojej pohľadávky priznanej platobným rozkazom, iba vysvetľuje a odôvodňuje, na základe čoho nepovažoval plnenie poskytnuté žalovanou v priebehu súdneho konania za plnenie dobrovoľné.

17. Krajský súd tiež poukázal na to, že sám sťažovateľ po plnení žalovanej zmenil žalobu o určenie, že jeho pohľadávka zanikla splnením, a to práve z dôvodu, aby sa v konaní vo veci samej vedenom pod sp. zn. 9C/49/2017 mohlo posudzovať (aj z hľadiska hmotného práva), či jeho pohľadávka bola „po práve alebo nie“. Na pojednávaní 7. augusta 2018, ktorého sa zúčastnili len právni zástupcovia strán sporu, okresný súd pripustil čiastočnú zmenu žaloby v časti, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že jeho pohľadávka na zaplatenie sumy 15 400 eur s príslušenstvom zanikla jej splnením v rámci exekučného konania, a zmenu žaloby, ktorou sa domáhal určenia, že jeho pohľadávka na zaplatenie trov konania 924 eur a trov exekúcie vo výške 35,69 eur zanikla splnením v rámci rovnakého exekučného konania, nepripustil. V predmetnom konaní (sp. zn. 9C/49/2017) po pripustení zmeny žaloby by sa súd následne meritórne zaoberal okolnosťami, či bola žaloba podaná dôvodne. Samotné plnenie zo strany žalovanej preto nemalo podľa súdu na späťvzatie žaloby vplyv, konanie mohlo pokračovať ďalej, a to aj po prijatí plnenia zo strany žalovanej. Sťažovateľ sa rozhodol nepokračovať v konaní, v dôsledku čoho boli naplnené predpoklady ustanovenia § 256 ods. 1 CSP.

18. Krajský súd poukázal aj na tvrdenie sťažovateľa, že súčasne na okresnom súde pod sp. zn. 24C/5/2018 prebieha iné konanie, v ktorom bude súd skúmať právny dôvod vzniku pohľadávky (z hľadiska hmotného práva), čo v konečnom dôsledku podľa krajského súdu potvrdzuje len správnosť jeho postupu, keď sa v napadnutom uznesení o náhrade trov konania zaoberal najmä procesnoprávnym hľadiskom dôvodu späťvzatia žaloby, ktorú podal sťažovateľ a nemohol uvedené zohľadňovať v konaní (sp. zn. 24C/5/2018), v ktorom vystupuje žalovaná ako žalobca a sťažovateľ je v postavení žalovaného. Aj krajský súd zastáva názor, že práve v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 24C/5/2018 prebieha konanie, v ktorom bude súd skúmať právny dôvod vzniku pohľadávky, čo ale nevyklučuje, že k uvedenému by dospel i okresný súd v pôvodnom konaní začatom skôr, teda v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 9C/49/2017. Bolo len na rozhodnutí sťažovateľa, či žalobu v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 9C/49/2017 vezme späť v celom rozsahu alebo bude v konaní pokračovať, pričom krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia nepoukazyval na skutočnosť,

že by žalovaná v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/49/2017 bola v celom rozsahu úspešná či neúspešná.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

19. Zúčastnená osoba vo svojom vyjadrení uviedla, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupoval krajský súd v súlade so zákonom, pričom nedošlo k svojvôli alebo závažnému pochybeniu v dôsledku nedostatočného oboznámenia sa s právnym a skutkovým stavom veci, ako to tvrdí sťažovateľ. Sťažovateľ podľa nej nepresne uvádza, že vzal svoju žalobu späť výlučne v dôsledku zaplatenia žalovanej sumy, čím mu odpadol predmet konania. Nie je to pravdou, pretože žalobu vzal späť podstatne neskôr a už v neskorom štádiu konania sp. zn. 9C/49/2017. K exekúcii došlo koncom roka 2015, dovolací súd rozhodol o dovolaní 26. septembra 2017, následne prebiehalo obnovené prvoinstančné konanie na okresnom súde pod novou sp. zn. 9C/49/2017, kde na výzvu súdu podala repliku k žalobe sťažovateľa v apríli 2018, následne v júni 2018 podala dupliku k jeho vyjadreniu. Potom zmenil sťažovateľ žalobný petit zo žaloby o plnenie na určovaciu žalobu. Dňa 7. augusta 2018 sa konalo pojednávanie vo veci samej a až 27. septembra 2018 sťažovateľ vzal svoju žalobu späť. Podľa zúčastnenej osoby sťažovateľ zaviniel zastavenie konania priamo aj tým, že formuloval zmenu žaloby na určovaciu žalobu, o čom ho (ústne neformálne a nad rámec poučovacej povinnosti) poučil súd na pojednávaní 7. augusta 2018 a z čoho sťažovateľ vyvodil, že jeho zmenenej žalobe nebude v konaní vyhovené. Zároveň sťažovateľ (ak by bolo pravdou, čo uvádzal, že nárok zanikol exekúciou) mohol žalobu vziať späť už skôr, než až tesne pred rozhodnutím v merite veci po rok trvajúcim priebehu konania sp. zn. 9C/49/2017. Zúčastnená osoba zdôraznila, že medzitým vynaložila finančné prostriedky na úkony právnej pomoci v tomto konaní, najmä na podanie obsiahleho vyjadrenia k žalobe (replika), následne na podanie ďalšieho vyjadrenia k vyjadreniu sťažovateľa (duplika), na právne zastúpenie na pojednávaní 7. augusta 2018. Ak bol sťažovateľ názoru, že predmet konania mu po exekúcii žalovanej sumy už v novembri 2015 odpadol, mal vziať žalobu späť ihneď.

20. Zúčastnená osoba ďalej poukázala na to, že sťažovateľ tým, že vzal svoju žalobu v konaní sp. zn. 9C/49/2017 späť, zmaril možnosť meritórne preskúmať jeho nárok. Ak by nebol predčasne vzal jeho žalobu späť, skončilo by konanie sp. zn. 9C/49/2017 meritórnym rozhodnutím a vecným preskúmaním jeho hmotnoprávneho nároku. Súvis s konaním sp. zn. 24C/5/2018, na ktorý sťažovateľ opakovane poukazuje, nie je relevantný, lebo v danom konaní budú samostatné trovy konania a navyše daná vec bola procesne prerušená práve až do skončenia konania vedeného pod sp. zn. 9C/49/2017. V konečnom dôsledku pre postup sťažovateľa musela byť produkovaná obrana zúčastnenej osoby (repliky, dupliky, dôkazy, pojednávania) voči (nedôvodnému) nároku sťažovateľa až v dvoch konaniach namiesto jedného, najprv vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 9C/32/2015 spoločne so sp. zn. 9C/49/2017 a napokon aj sp. zn. 24C/5/2018. Nemožno teda tvrdiť, že sťažovateľ trovy nezaviniel a bez jeho úkonov by neboli trovy vznikli, práve naopak, presunul „svoj“ predmet sporu z veci sp. zn. 9C/49/2017 do konania sp. zn. 24C/5/2018, čím trovy zbytočne iba zdublikoval.

21. Podľa zúčastnenej osoby okresný súd pochybil tým, že pri zastavení konania sp. zn. 9C/49/2017 rozhodol o náhrade trov konania v zmysle návrhu sťažovateľa podľa § 257 CSP bez toho, aby jej predtým umožnil sa k okolnostiam osobitného zreteľa vôbec vyjadriť. Aj v exekúcii okresný

súd mohol povoliť odklad či prerušenie exekúcie, pokiaľ ešte prebiehalo dovolacie konanie na najvyššom súde, čo sa napriek návrhom zúčastnenej osoby nestalo. V dôsledku toho musela pri výkone exekúcie uhradiť nielen žalovanú sumu istiny, ale i úroky z omeškania, trovy konania a trovy exekútora. Sťažovateľ síce mal vtedy exekučný titul, ale zároveň vedel o podanom mimoriadnom opravnom prostriedku a v rámci prevencie mohol návrh na výkon rozhodnutia skôr nepodať. Všetky strany by sa tým vyhli komplikovanej situácii, ktorá nastala po rozhodnutí najvyššieho súdu.

III.3. Replika sťažovateľa:

22. Sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu krajského súdu uviedol, že naďalej trvá na nesprávnosti, nezákonnosti a arbitrárnosti napadnutého uznesenia. V konaní bolo nesporné, že žalovaná nárok splnila, pričom skutočnosť, či toto plnenie bolo dobrovoľné alebo nedobrovoľné, nemá podľa neho žiadny vplyv na to, že došlo k zániku dlhu konaním žalovanej. Uvedené bolo dôvodom na späťvzatie žaloby, pričom ďalší priebeh súdneho konania po vrátení veci z najvyššieho súdu bol dôvodom, pre ktorý súd prvej inštancie nepriznal trovy konania žiadnej zo strán.

23. Sťažovateľ vytkol, že krajský súd nijakým spôsobom neprihliadal na konanie žalovanej, ktorá podľa jeho vyjadrení účinne bránila svoje práva, avšak jej obranu v súdnom konaní až do rozhodnutia najvyššieho súdu odmietal, nie je teda zrejmé, z akého dôvodu v záverečnej fáze konania po úhrade nároku považoval obranu žalovanej za účinnú. Rovnako súd nedostatočne prihliadol aj na konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 24C/5/2018, v ktorom sa žalovaná domáhala vydania bezdôvodného obohatenia, čo bolo ďalším dôvodom na späťvzatie žaloby zo strany žalobcu. Pokiaľ by nedošlo k splneniu nároku a zániku pohľadávky v konaní sp. zn. 9C/49/2017, nie je zrejmé, z akého dôvodu by prebiehalo konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia týkajúceho sa tej istej pohľadávky. Sťažovateľ poukázal aj na skutočnosť, že 22. decembra 2020 vydal okresný súd rozsudok sp. zn. 24C/5/2018, ktorým žalobu [REDAKOVANÉ] o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol, čím bola potvrdená skutočnosť, že nárok uplatnený v konaní sp. zn. 9C/49/2017 mal hmotnoprávny základ a jeho úhradou dlh zanikol. Aj uvedené preukazuje, že žalovaná v konaní sp. zn. 9C/49/2017 plnila existujúci dlh, ktorý bol predbežne posúdený už v konaní sp. zn. 9C/32/2015 pri vydaní platobného rozkazu, a úhradou tohto dlhu zanikla pohľadávka žalobcu, čím jednoznačne došlo k odpadnutiu dôvodu konania, a teda dôvodu na späťvzatie žaloby.

24. Tvrdenie žalovanej, že jej plnenie bolo vynútené exekúciou, považuje sťažovateľ za subjektívne, ktoré si prevzal krajský súd a ktorým vo svojom vyjadrení dôvodí, že žalovaná sa nesprávala tak, ako žalobca v žalobe požadoval. Nie je však podľa sťažovateľa zrejmé, akým iným spôsobom sa mala žalovaná správať, keď žalovaný nárok v celom rozsahu uhradila vlastným konaním a týmto konaním dlh zanikol. Považuje za nesprávne posúdenie súdu, ak by splniť dlh bolo možné len dobrovoľnou úhradou pred začatím exekúcie, pretože uvedeným výkladom by dobrovoľné plnenie v exekučnom konaní neznamenal zánik dlhu. Už po podaní žaloby existuje určitý „tlak“ na dlžníka a hrozba ďalšieho navyšovania trov súdneho konania, pričom nie je zrejmé, prečo by plnenie žalovanej v akejkoľvek fáze nemalo znamenať odpadnutie predmetu konania a dôvod na jeho späťvzatie a zastavenie pre správanie žalovanej.

25. Sťažovateľ poukázal aj na to, že krajský súd nijakým spôsobom nereagoval na jeho argumenty najmä vo vzťahu k uplatneniu inštitútu podľa § 257 CSP, a to pokiaľ ide o pochybenie súdov nižšieho stupňa a následnú obranu žalovanej voči týmto pochybeniam, keď prevažná väčšina z trov konania predstavovala najmä súdne poplatky spojené s podávaním riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov voči rozhodnutiam súdov, na ktoré žalobca nemal žiadny vplyv a žiadnym spôsobom nezavinil vznik týchto trov konania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

26. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

27. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

28. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v CSP určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08).

29. Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania. Vo všeobecnosti však platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

30. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojoľne možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojoľli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

31. Uvedené zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti a prístupu ústavného súdu k posudzovaniu porušenia základných práv rozhodnutím všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté uznesenie.

32. Úlohou ústavného súdu bolo preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľa dodržané a či sa náležité posúdenie veci sťažovateľa odrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní relevantných otázok, teda aj v náležitom odôvodnení namietaného rozhodnutia o trovách konania.

33. Súd prvej inštancie, ako aj krajský súd sa zhodli na tom, že zastavenie konania zaviniť sťažovateľ späťvzatím žaloby. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 9C/49/2017 zistil, že sťažovateľ navrhol zmenu žaloby zo žaloby o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom na žalobu o určenie, že jeho pohľadávka na zaplatenie uvedenej peňažnej sumy s príslušenstvom a trov exekúcie od žalovanej zanikla jej splnením v rámci exekučného konania. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení z 19. júla 2018 adresovanom okresnému súdu uviedol, že *„Práve z dôvodu špecifických okolností prípadu a práve konaniu žalovanej, ktorá najskôr nedôsledným bránením práva zaviniť, že vec dospela do štádia exekučného konania, kde nárok uhradila a následne mimoriadnym opravným prostriedkom vec súdu vrátila do základného konania, žalobca nemal inú možnosť, ako petit upraviť tak, aby bol tento právne udržateľný.“* Na pojednávaní v predmetnej veci konanom 7. augusta 2018 okresný súd vyhlásil uznesenie, ktorým pripustil navrhovanú zmenu žaloby okrem časti týkajúcej sa určenia zániku pohľadávky žalobcu na zaplatenie trov konania 924 eur a trov exekúcie vo výške 35,69 eur od žalovanej. Následne sťažovateľ podaním z 27. septembra 2018 vzal žalobu v celom rozsahu späť a žiadal konanie zastaviť. Práve s ohľadom na špecifické okolnosti daného prípadu a z dôvodu právnej udržateľnosti petitu navrhol sťažovateľ jeho zmenu, ktorú okresný súd v podstatnej časti aj pripustil. Následne však napriek uvedenému vzal sťažovateľ žalobu v celom rozsahu späť. Vzhľadom na späťvzatie už zmenenej žaloby sťažovateľom, ktorý práve navrhol jej zmenu, reflektujúc úhradu žalovaného nároku a špecifické okolnosti daného prípadu, nemožno považovať za arbitrárny a ústavne neudržateľný záver, podľa ktorého sťažovateľ zaviniť zastavenie konania (na čom sa zhodli okresný aj krajský súd), pričom k späťvzatiu určovacej žaloby nepochybne nedošlo pre správanie žalovanej. Pokiaľ sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k späťvzatiu žaloby argumentoval aj predbežným

názorom okresného súdu o nedostatku nalievateľného právneho záujmu na výsledku sporu, táto skutočnosť nemení nič na tom, že sťažovateľ svojím dispozičným úkonom zaviniť zastavenie konania.

34. Napriek uvedenému je však ústavný súd toho názoru, že s ohľadom na špecifické okolnosti daného prípadu je zjavne nespravodlivé, aby bola povinnosť náhrady trov konania uložená výlučne sťažovateľovi. Okresný súd aj krajský súd pri posudzovaní žalovanou podaného odporu proti vydanému platobnému rozkazu zjavne pochybili, pričom v dôsledku týchto pochybení im bola vec vrátená dovolacím súdom, avšak až po plnení žalovanej sťažovateľovi v rámci exekúcie (keďže do rozhodnutia najvyššieho súdu mal sťažovateľ právoplatný exekučný titul), čím došlo k vzniku špecifickej situácie v predmetnom konaní. Je možné povedať, že sťažovateľ a žalovaná sa stali v istom zmysle obeťami pochybení súdov prvej a druhej inštancie, keďže bez týchto pochybení by k predmetnej procesnej situácii v konaní nedošlo. U sťažovateľa nemožno konštatovať, že podal žalobu nedôvodne, rovnako u žalovanej nemožno konštatovať, že po podaní žaloby plnila dobrovoľne.

35. Krajský súd v napadnutom uznesení nijakým spôsobom nereagoval na argumenty sťažovateľa vo vzťahu k uplatneniu inštitútu podľa § 257 CSP, a to pokiaľ ide o uvedené pochybenia okresného a krajského súdu a následnú obranu žalovanej voči týmto pochybeniam, keď prevažná väčšina zo súvisiacich trov konania predstavovala najmä súdny poplatok spojený s podaním mimoriadneho opravného prostriedku voči rozhodnutiu krajského súdu, na ktoré sťažovateľ nemal žiadny vplyv. Nie je tak spravodlivé, aby vzhľadom na okolnosti prípadu bol sťažovateľ povinný nahradiť aj tieto trovy konania vrátane súvisiacich trov právneho zastúpenia.

36. Ústavný súd považuje za samozrejmé a určujúce pre hľadanie práva, že vždy je nevyhnutné vychádzať z individuálnych rozmerov každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na konkrétnych skutkových zisteniach. Mnohé prípady a ich okolnosti môžu byť – ako v danej veci – značne netypické; to však nezabavuje všeobecné súdy povinnosti urobiť všetko pre spravodlivé riešenie. Podľa presvedčenia ústavného súdu sú to práve špecifické okolnosti daného prípadu, ktoré krajský súd celkom opomenul a vopred rezignoval na ich príliehavejšie posúdenie pri rozhodovaní o trovách konania.

37. Vzhľadom na uvedené skutočnosti v okolnostiach danej veci nemožno považovať napadnuté uznesenie o nároku na náhradu trov konania za primerané a zodpovedajúce spravodlivému usporiadaniu veci medzi stranami sporu. Ústavný súd konštatuje, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania, čo je predpokladom pre možnosť ústavného súdu zasiahnuť do rozhodnutia o trovách konania.

38. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

39. Napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu uvedených práv sťažovateľa, preto ústavný súd toto uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

40. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

41. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

42. Úlohou krajského súdu bude opätovne konať a rozhodnúť o trovách konania, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí a majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

V.

Trovy konania

43. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

44. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

45. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 645,96 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 163,33 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,80 eur a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 (replika sťažovateľa zo 6. apríla 2021) v hodnote 181,17 eur vrátane režijného paušálu v hodnote 10,87 eur. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane.

46. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

47. Keďže podľa § 73 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú zúčastnenej osobe, uhrádza zúčastnená osoba, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa návrhom zúčastnenej osoby na náhradu trov, ktoré jej v konaní pred ústavným súdom vznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu